

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL ÖNCESİ EGİTİMİNİN AMAÇLARINA İLİSKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜSLERİ

AUTHORS: Ahmet ÇOBAN,Ömer ERGENEKON

PAGES: 1-18

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1616739>

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNİN AMAÇLARINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

CLASSROOM TEACHERS' VIEWS ON THE PURPOSES OF PRESCHOOL EDUCATION

Ahmet ÇOBAN¹

Ömer ERGENEKON²

Özet

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Araştırma, nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının bir arada kullanıldığı karma yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ili merkez ilçelerinde (Bağlar, Kayapınar, Sur ve Yenışehir) görev yapan 30'u özel okullarda 30'u devlet okullarında olmak üzere toplam 60 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Anket maddeleri, Milli Eğitim Bakanlığının okul öncesi eğitim için belirlediği amaçlar çerçevesinde hazırlanmıştır. Ankette 9'u kapalı uçlu 1'i açık uçlu olmak üzere toplam 10 madde yer almaktadır. Araştırmada elde edilen nicel veriler sonucunda, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin en çok "okul öncesi eğitim, çocukları ilkökula hazırlamaktadır" ifadesine katıldıkları görülmektedir. Araştırmadan elde edilen nitel veriler sonucunda ise, devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin olumlu tutumları arasında çocukları "ilkökula hazırlamayı gerçekleştirme" kategorisine ilişkin görüş bildirdikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi dönemde öğrencilerde geliştirilmesi gereken alanlar olarak ise "Türkçeyi etkili ve düzgün konuşmaları" ve "doğru kalem tutma alışkanlığı" kazandırılması gerektiği şeklinde görüş bildirdikleri saptanmıştır. Özel okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin olumlu tutumları arasında "öğrencilerin zihinsel ve öz bakım becerilerini geliştirme" kategorilerine ilişkin görüş bildirdikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi dönemde geliştirilmesi gerektiği alanlara ilişkin ise çocuklara "okuma yazmaya hazırlık çalışmaları" ve "doğru kalem tutma alışkanlığı" kazandırılması gerektiği şeklinde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, İlkokullar, Okul öncesi eğitiminin amaçları, Sınıf öğretmenleri

Abstract

The aim of this study is to determine the opinions of classroom teachers regarding the aims of preschool education. The research was carried out with a mixed method, in which qualitative and quantitative research approaches were used together. Participants of the study consist of 60 classroom teachers, 30 in private schools and 30 in public schools, working in the central districts of Diyarbakır province (Bağlar, Kayapınar, Sur and Yenışehir) in the 2019-2020 academic year. The data of the research were collected with a questionnaire developed by the researcher. The questionnaire items were prepared within the framework of the objectives set by the Ministry of National Education for pre-school education. There are a total of 10 items in the questionnaire, 9 of which are closed-ended and 1 is open-ended. As a result of the quantitative data obtained in the study, when the opinions of classroom teachers about the purposes of preschool education are examined, it is seen that teachers mostly agree with the statement "pre-school education prepares children for primary school". As a result of the qualitative data obtained from the study, it is seen that among the positive attitudes of the classroom teachers working in public schools regarding the aims of preschool education, they expressed their opinions on the category of "preparing children for primary school". It was determined that the classroom teachers stated that the areas that need to be improved in the pre-school period students should be "speaking Turkish effectively and properly" and "the habit of holding the pencil correctly". It is seen that among the positive attitudes of classroom teachers working in private schools, they expressed their opinions on the categories of "improving students' mental and self-care skills". It was concluded that the classroom teachers expressed their opinions about the areas that should be developed in the pre-school period as "preparation studies for reading and writing" and "the habit of holding the pencil correctly".

Key words: Pre-school education, Primary schools, Purposes of pre-school education, Classroom teachers

¹ Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, ahcoban@gmail.com, ORCIDID: 0000-0002-8177-5670

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ergenekon_omer@hotmail.com, ORCIDID: 0000-0001-9964-5535

GİRİŞ

Bireyler, yaşamlarında ilk kez formal eğitim-öğretim süreci ile okul öncesi kurumlar aracılığıyla tanışmaktadırlar. Bu durum, hem çocuklar hem de aileleri ve öğretmenler için büyük bir önem taşımakta ve duyarlılığı gerekli kılmaktadır. Okul öncesi eğitim, çocukların “doğumundan başlayıp zorunlu eğitim yaşına kadar olan yılları kapsayan, kişiliklerinin temellerinin atıldığı, bireysel farklılıklarının göz önüne alınarak öz bakım, zihinsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimlerinin zengin uyarıcılarla desteklendiği ve gelişimlerinin şekillendiği planlı ve sistemli eğitim süreci” şeklinde tanımlanabilir (Ural, 1986; Aral-Kandır Yaşar, 2001; Poyraz-Dere, 2003; MEB, 2013). Zembat’a (2001) göre okul öncesi eğitimin önemi ana hatlarıyla şöyle özetlenebilir:

- Okul öncesi dönem çocuğun ileriki hayatını etkileyen önemli bir süreçtir.
- Okul öncesi dönemde gerçekleşen öğrenmeler çocuğun sonraki yaşlardaki öğrenmelerin temelini oluşturur.
- Çocuğun kazandığı davranışların büyük bir kısmı yetişkinlikte onun olumlu bir kişilik geliştirmesini sağlar. Bu dönemde oluşmaya başlayan kişilik yapısı, çocuğun tutum, alışkanlık, inanç ve değer yargılarının oluşması açısından önemlidir.

Türk Milli Eğitim Sisteminde ilk örgün eğitim kademesi olarak yer alan okul öncesi eğitiminin amaçları;

- Çocukların öz bakım, zihinsel, duygusal ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- Onları ilkokula hazır duruma getirmek,
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak

şeklinde sıralanabilir. Bu hedefler doğrultusunda nitelikli bir okul öncesi eğitimin gerçekleştirilmesi durumunda, çocukların gelişim ve öğrenme düzeyleri üzerinde önemli etkileri olacaktır.

Alanyazında okul öncesi eğitim ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, okul öncesi eğitimin çocuklar üzerinde kısa ve uzun süreli faydalarının üzerinde durulduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimin kısa süre içerisinde faydalarını incelemeye yönelik yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, okul öncesi eğitimden yararlanan çocukların bu eğitimden yararlanmayan çocuklara göre ilkokula başladıkları ilk yıllarda sosyal ve duyuşsal gelişim (Atılgan, 2001; Ekinci, 2001; Erbay, 2008; Toluç, 2008), motor ve öz bakım gelişimi (Toluç, 2008), ilkokula hazırlık ve akademik başarı düzeyi (Başer, 1996; Siva, 2008; Cinkılıç, 2009; Dursun, 2009) ile dil gelişimi (Öztürk, 1995; Temiz, 2002; Taner, 2003; Taner-Başal, 2005) açısından daha başarılı oldukları görülmüştür.

Okul öncesi dönem, çocukları ilkokula hazırlama açısından önemli bir kademedir (Zembat, 2007). Eğitim bilimciler, okul öncesi eğitim ile ilkokul eğitim kademesine ilişkin çalışmalar arasında ilişki olduğunu ve çocukların nitelikli okul öncesi eğitim almaları durumunda ilkokula başladıkları zaman pek çok avantaj sağlayacaklarını ifade etmektedirler. Yapılan çalışmalar, okul öncesi eğitimden faydalanan çocukların ilkokula başladıklarında hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Ferah, 2001’den aktaran; Pekdoğan, 2017). Ayrıca okul öncesi eğitiminden yararlanan öğrencilerin bu eğitimden yararlanamayan öğrencilere göre ilkokulda okuma-yazma becerilerini daha erken kazandıkları görülmüştür (Dikici-Sığırtmaç-Yılmaz, 2008).

Okul öncesi dönemde, okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri ile çocukların ilkokulda okuma ve yazmaya geçiş için ön temel becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu durum ile

çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri ile akademik becerilerinin artırılması amaçlanmaktadır (Taşkın, vd. 2015). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, “2013 Okul Öncesi Eğitim Programı”nda okuma ve yazmaya hazırlık etkinlikleri için, “okul öncesi eğitiminin kesinlikle okuma ve yazma öğretmek amacını taşımadığını ve harfleri göstermek ile harfleri yazdırmak gibi amacının da olmadığı” vurgusu yapılmaktadır. Okuma ve yazmaya hazırlık etkinlikleri kapsamında; görsel ve işitsel algı çalışmaları, dikkat ve hafıza çalışmaları, kalem tutma ve el becerisi çalışmaları, nefes ve ritim çalışmaları ile çocuklarda okuma ve yazma farkındalığı oluşturarak çocukların bu konuda motivasyonunu geliştirme çalışmaları sıralanabilir (MEB, 2013). Okul öncesi dönemde çocukları ilkokula hazır hale getirmek için çocuklara destek verilmesi gereken hususlar (Unutkan, 2006) şöyle sıralanabilir:

- Okuma yazmaya hazırlık becerileri (okuma ve yazma öncesi beceriler, sesleri tanıma, el göz koordinasyonu sağlama)
- Matematik becerileri (0-9 arası rakamları tanıma, şekilleri öğrenme, sıralama vb.)
- Bilimsel düşünme becerileri (tümdengelim, tümevarım, problem çözme, neden sonuç ilişkisi kurma vb.)
- Sosyal beceriler (sırasını bekleme, verilen yönergeleri takip etme, paylaşma, işbirliği yapma)
- Motor beceriler (büyük ve küçük kas gelişimi)
- Duygusal beceriler (duygularını uygun biçimde ifade etme, başkaları ile empati kurabilme)
- Öz bakım becerileri (kendi ihtiyaçlarını karşılama, temizlik, beslenme vb. alanlarla ilgili işleri yapma, giysilerini yardımsız giyip çıkarma)

Okul öncesi dönemde verilen eğitimin önemli kazanımlarından biri de çocuğun dil gelişiminin sağlanmasıdır. Bu açıdan okul öncesi eğitim kurumları, çocukların dil gelişimine yönelik önemli katkılar sunmaktadır (Dağlı, 2007). Bu kurumlar, çocuğun ailesinde başlayan dil öğrenme sürecini devam ettirdiği ve plan ve program dâhilinde ana dil eğitimin verildiği eğitim kurumlarıdır (Aşıcı, 2010). Okul öncesi dönem, ana dil eğitimi için uygun yaşlardır (Tunç, 1974). Çocuklar dili öğrenmek için gerekli kuralları, bilgileri ve sözcükleri okul öncesi dönemde kazanmaktadır. (Başaran, 1994). Okul öncesi eğitiminden yararlanan çocukların dil becerileri okul öncesi eğitiminden yararlanmayan çocuklara oranla daha ileri düzeydedir. Yapılan çalışma (Toluç, 2008) sonucunda, okul öncesi eğitiminden yararlanan öğrencilerin, sözel olarak kendilerini daha iyi ifade ettikleri, sözcük dağarcığının yaşlarına uygun düzeyde olduğu ve konuşma dillerinin daha anlaşılır ve akıcı olduğu görülmüştür. Çalışmanın diğer sonuçları incelendiğinde, ilkokulda görev yapan birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri temelinde okul öncesi eğitiminden faydalanan ve faydalanmayan öğrenciler arasında öz bakım becerisi bakımından öğrencilerin “temizlik kurallarını bilme ve uygulama, giysilerini yardımsız giyinip çıkarabilme, kaza ve tehlikeli durumlardan kendini koruyabilme, tuvalet kontrolünü sağlayabilme” boyutlarında okul öncesi eğitiminden faydalanan öğrenciler açısından anlamlı farklılık tespit edilmiş; okul öncesi eğitiminden yararlanan çocukların bu eğitimden yararlanmayan çocuklara oranla öz bakım becerilerinin daha geliştiğini göstermiştir.

Çocukların motor gelişim alanları; büyük ve küçük kas motor gelişimi olmak üzere, iki farklı kategoride incelenebilir. Büyük kas motor gelişimi, genel olarak kol ve bacak uzantılarını kontrol etmeyi ile vücut hareketlerini kapsamaktadır. Küçük kas motor gelişimi ise daha çok el ve parmak kaslarını kullanabilmeyi gerektiren becerileri içermektedir. Motor gelişim, çocuklarda baştan ayağa ve içten dışa doğru gelişim göstermektedir. Çocuklarda motor gelişimin baştan ayağa ilkesi bebeklerde kas kontrolünün öncelikle baş ve boyun çevresinde gerçekleşmesi ile açıklanabilir. Motor gelişiminin içten dışa ilkesinde ise bebeklerde öncelikle iç organlarının gelişmesi daha sonra dış uzantılar olan el, bacak ve kol hareketlerinin gelişiminin sağlanması ile açıklanabilir (Toluç, 2008).

Yapılan araştırmalarda sosyal, ekonomik ve kültürel bakımından uygun olmayan şartlarda büyüyen çocukların, okul öncesi eğitim sayesinde gerekli tedbirler alındığı takdirde daha iyi şartlarda büyüyen çocuklar kadar akademik başarı ve sosyal uyum sağlayacak düzeye ulaşabildikleri görülmüştür (Aksu-Koç, vd 2004; Erkan-Kırca, 2010). Ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde büyüyen çocuklarda, evin küçük oluşu, çocuk sayısının fazlalığı, çocuğa gösterilen ilgisiz ve umursamaz tavırlar sonucunda öğrenme güçlükleri fazla görülmektedir. Bu durum çocukların konuşma ve sözcük dağarcığının kısıtlı olmasına ve birçok davranışı geç öğrenmesine sebep olmaktadır. Buna karşın sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde büyüyen çocuklar arasından da yetenekli çocukların sayısı azımsanmayacak orandadır. Ancak, aile ve çevre şartlarının olumsuzluğu çocukların yeteneklerinin gelişmesini olumsuz yönde etkilemektedir (Öztürk, 1995). Bu durum okul öncesi eğitim kurumlarının, şartları uygun olmayan ailelerden ve dezavantajlı çevrelerden gelen çocuklar için fırsat eşitliği sağlama konusunda önemli katkılar sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Berk'e (1997) göre, çocukların duyguları anlamaları, duygularını kontrol etmeleri ve duygularını sözel olarak ifade etmeleri okul öncesi dönemde gerçekleşmektedir. Okul öncesi dönemde zamanla çocukların karşısındakilerin duygularını daha iyi anladıkları görülmüştür. Okul öncesi döneme ait çocuklar, belli bir duyguyu ifade eden arkadaşlarının bir sonraki aşamada hangi duyguyu göstereceklerini tahmin edebilirler. Bu duruma örnek olarak, çocukların sinirli bir çocuğun başka birine zarar verebileceğini ya da başka bir çocuğun elindeki oyuncu alabileceğini, mutlu bir çocuğun ise paylaşım davranışını göstereceğini tahmin etmektedirler (Ergin, 2003). Okul öncesi eğitim kurumlarında yıllık program hazırlanırken, ilkokula hazırlık etkinlikleri kapsamında duygusal alanda amaçlanan kazanımlar (Oktay-Unutkan, 2003), şu şekilde ifade edilebilir:

- Kendi duygularını tanıma ve ifade etme
- Başkalarının duygularını anlama
- Duygusal tepkilerini kontrol etme
- Empati

Sınıf öğretmenlerinin, ilkokula yeni başlayan öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ile akademik düzeylerine ilişkin başlangıçta net bir fikri bulunması kolay olmayan bir durumdur. Nitelikli okul öncesi eğitimden yararlanan öğrencilerin ilkokula daha hazır başladıkları söylenebilir. Bu nedenle çocukları ilkokula hazırlamak, okul öncesi eğitiminin amaçları arasında yer almaktadır. Alanyazın çalışmaları (Gürsel, 1987; Arı, vd. 1994; Bulut, 1995; Başal, 2000; Çimen, 2000; Atılgan, 2001; Bülükbaşı, 2002; Temiz, 2002; Yıldız, vd. 2003) incelendiğinde, okul öncesi eğitiminden yararlanan öğrencilerin bu eğitimden yararlanmayan öğrencilere oranla akademik alanda daha başarılı oldukları ve sosyal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türk Milli Eğitim Sisteminin ilk örgün eğitim kademesi olan okul öncesi eğitiminin amaçlarının gerçekleşmesi, bireylerin sonraki eğitim-öğretim süreçlerinde bilgi, beceri, uyum vb. konularda kolaylıklar sağlaması beklenmektedir. Amaçların (MEB, 2013) gerçekleşmesine ilişkin durumu ortaya koymak için, sınıf öğretmenlerinin amaçlara ilişkin görüşlerinin bilinmesine ihtiyaç vardır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1.İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

- 2.İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri,
a.Cinsiyet,
b.Yaş,
c.Eğitim durumu,
d.Medeni durum,
e.Mesleki kıdem,
f.Okul türü

değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma, herhangi bir müdahaleye yer vermeden mevcut durumun olduğu gibi ortaya konulmasına dayandığından betimsel bir çalışmadır. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla genel tarama modeli türlerinden, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model araştırmacıya var olan bir durumu kendi koşulları içerisinde var olduğu şekliyle betimleme imkânı tanımaktadır (Karasar, 1999). Araştırmada nitel ve nicel araştırma yaklaşımları bir arada kullanılmıştır. Bu yönüyle karma yönteme karşılık gelmektedir. Tarama modeli, nicel ve nitel araştırma yaklaşımlarının birlikte kullanılmasına fırsat tanıyan bir modeldir (Kırcaali-İftar, 1997). Bu model ile sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve okul türüne göre görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili merkez ilçelerinde (Bağlar, Kayapınar, Sur ve Yenişehir) görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmaya 30'u özel okullarda, 30'u da devlet okullarında görev yapmakta olan toplam 60 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan ve veri toplama araçları geçerli sayılan öğretmenlerin demografik niteliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikler

Demografik Özellikler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	30	50,00
	Erkek	30	50,00
	Toplam	60	100,00
Yaş	20-25 yaş	1	1,70
	26-30 yaş	11	18,30
	31-35 yaş	12	20,00
	36- 40 yaş	8	13,30
	41-45 yaş	12	20,00
	46 yaş ve üzeri	16	26,70
	Toplam	60	100,00
Eğitim Durumu	Ön lisans	3	5,00
	Lisans	55	91,70
	Yüksek Lisans	2	3,30
	Toplam	60	100,00
Medeni Durum	Evli	53	88,30
	Bekâr	7	11,70
	Toplam	60	100,00
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	8	13,30
	6-10 yıl	11	18,30
	11-15 yıl	11	18,30
	16- 20 yıl	10	16,70

	21-25 yıl	7	11,70
	26 yıl ve üzeri	13	21,70
	Toplam	60	100,00
Okul Türü	Devlet	30	50,00
	Özel	30	50,00
	Toplam	60	100,00

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı kadınlar, diğer yarısını ise erkekler oluşturmaktadır. Öğretmenlerden 46 yaş ve üzeri olanlar, %26,70 ile ilk sırayı alırken, ikinci sırayı %20,00’lik oranlarla 31-35 ve 41-45 yaş grubunda olanlar yer almaktadır. Üçüncü sırada, %18,30 ile 26-30 yaş grubu; dördüncü sırada, %13,30 ile 36-40 yaş grubu; son sırada ise, %1,70 ile 20-25 yaş grubu öğretmenler yer almaktadır. Öğretmenlerden %91,70 ile lisans mezunları ilk sırayı alırken, ikinci sırada % 5,00 ile ön lisans; üçüncü sırada ise %3,30 ile yüksek lisans mezunları yer almaktadır. Öğretmenlerden %88,30 ile evli olanlar ilk sırayı alırken, ikinci sırayı ise %11,70 ile bekâr olanlar almaktadır. Öğretmenlerden 26 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanlar, %21,70 ile ilk sırayı alırken, 6-10 ve 11-15 yıl kıdeme sahip olanlar %18,30’luk oranlarla ikinci sırayı; 16-20 yıl kıdeme sahip olanlar %16,60 ile üçüncü sırayı; 1-5 yıl kıdeme sahip olanlar %13,30 ile dördüncü sırayı; 21-25 yıl kıdeme sahip olanlar ise %11,70 ile son sırayı almaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısını devlet okullarında görevli olanlar oluştururken, diğer yarısını ise özel okullarda görevli olanlar oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılarak, yine araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme planı çerçevesinde öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmeler ile toplanmıştır. Anket maddeleri hazırlanırken okul öncesi eğitimin genel amaçlarından (MEB, 2013) yararlanılmıştır. Uzman görüşü alınarak maddeler yeniden düzenlenmiş olup son hali verilmiştir. Ankette 9’u kapalı uçlu 1’i açık uçlu olmak üzere toplam 10 madde yer almıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere ilişkin sorular yer alırken, ikinci bölümünde ise okul öncesi eğitiminin amaçlarına (MEB, 2013) ilişkin ifadeler yer almıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler, bu ifadelerle ilişkin görüşlerini “Hiçbir Zaman”, “Nadiren”, “Bazen”, “Çoğu Zaman” ve “Her Zaman” şeklindeki beşli derecelemeden birini işaretleyerek belirtmişlerdir.

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin karşılaştırılmasında ise, SPSS program paketi (Statistical Package for Social Sciences) kullanılarak, Independent Samples t Test ile Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği ile analiz kullanılmıştır.

Tablo 2. Amaç İfadelerine İlişkin Seçenekler ve Anlamlarına İlişkin Bilgiler

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Değerlendirme
Hiçbir Zaman	1	1.00-1.80	Yetersiz
Nadiren	2	1.81-2.60	Alt Düzey
Bazen	3	2.61-3.40	Orta Düzey
Çoğu Zaman	4	3.41-4.20	Üst Düzey
Her Zaman	5	4.21-5.00	Çok Üst Düzey

Nitel araştırma boyutu için “betimsel analiz” tekniği kullanılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1.Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, 2.Tematik çerçeveye göre verilerin

işlenmesi, 3.Bulguların tanımlanması, 4.Bulguların yorumlanması (Yıldırım & Şimşek, 2013). Analiz sürecinde öncelikle, yazılı formlar deşifre edilip çözümlemeler yapılmıştır. “Okul öncesi eğitime ilişkin genel görüşünüz var mı? Açıklayınız” açık uçlu sorusuna, sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplar analizin edilerek, ifadelerin benzerliğine göre gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin cevapları, her öğretmene birer kod (Ö1, Ö2,) verilerek belirtilmiştir. Görüşme tekniği ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans olarak ifade edilmiştir.

BULGU VE YORUMLAR

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ve bu amaçların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve okul türü değişkenlerine ilişkin görüşleri ile ilgili nicel ve nitel bilgiler ve bu bilgilerle ilişkin yorumları yer almaktadır.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitiminin Amaçlarına İlişkin Maddelere Ait Betimsel İstatistikler

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin ortalama ve standart sapma değerleri ile ilgili bilgiler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.Okul Öncesi Eğitiminin Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Maddelere Göre Betimsel İstatistikleri

	İfadeler	$\bar{X}$	ss
1	Okul öncesi eğitim, çocukların öz bakım gelişimini kazanmasını sağlamaktadır.	4,23	.81
2	Okul öncesi eğitim, çocukların zihinsel gelişimini kazanmasını sağlamaktadır.	4,46	.56
3	Okul öncesi eğitim, çocukların duygusal gelişimini kazanmasını sağlamaktadır.	4,40	.69
4	Okul öncesi eğitim, çocukların iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamaktadır.	4,30	.76
5	Okul öncesi eğitim, çocukları ilkokula hazırlamaktadır.	4,65	.57
6	Okul öncesi eğitim, şartları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmaktadır.	4,11	.71
7	Okul öncesi eğitim, şartları elverişsiz ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmaktadır.	3,95	.76
8	Okul öncesi eğitim, çocukların Türkçeyi doğru konuşmalarını sağlamaktadır.	3,73	.84
9	Okul öncesi eğitim, çocukların Türkçeyi güzel konuşmalarını sağlamaktadır.	3,68	.89
Toplam		4,17	.73

Tablo 3’te görüldüğü gibi, öğretmenler ağırlık olarak 4,65 aritmetik ortalama ile ilk sırada “okul öncesi eğitim, çocukları ilkokula hazırlamaktadır” görüşüne katılırken, ikinci sırada 4,46 ile “okul öncesi eğitim, çocukların zihinsel gelişimini kazanmasını sağlamaktadır”; üçüncü sırada 4,40 ile “okul öncesi eğitim, çocukların duygusal gelişimini kazanmasını sağlamaktadır”; dördüncü sırada 4,30 ile “okul öncesi eğitim, çocukların iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamaktadır”; beşinci sırada 4,23 ile “okul öncesi eğitim, çocukların öz bakım gelişimini kazanmasını sağlamaktadır”; altıncı sırada 4,11 ile “okul öncesi eğitim, şartları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmaktadır”; yedinci sırada 3,95 ile “okul öncesi eğitim, şartları elverişsiz ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmaktadır”; sekizinci sırada 3,73 ile “okul öncesi eğitim, çocukların Türkçeyi doğru konuşmalarını sağlamaktadır” ve son sırada ise 3,68 ile “okul öncesi eğitim, çocukların Türkçeyi güzel konuşmalarını sağlamaktadır” görüşüne katılmışlardır.

Cinsiyet Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bilgiler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4.Cinsiyet Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Anlamlılık Düzeyine İlişkin Veriler

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	P
Kadın	30	4,25	.47			
Erkek	30	4,08	.49	58	1,36	.17
Toplam	60	4,17	.48			

Tablo 4'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin puan ortalamaları [$t_{(58)}=1,36$, $p>0.05$] arasında anlamlı bir farklılık görülmediği saptanmıştır. Başka bir deyişle, kadın öğretmenler ile erkek öğretmenler arasında okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri, cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, kadın sınıf öğretmenlerinin erkek sınıf öğretmenlerine nazaran okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Yaş Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ait bilgiler Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5.Yaş Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Anlamlılık Düzeyine İlişkin Veriler

Gruplar	N	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
20-25 yaş	1	4,11	Gruplar arası	,400	5	,080	,31	,89
26-30 yaş	11	4,21						
31-35 yaş	12	4,20	Gruplar içi	13,538	54	,310		
36-40 yaş	8	4,04						
41-45 yaş	12	4,07						
46 yaş ve üzeri	16	4,25						
Toplam	60	4,17		13,938	59			

açısından, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi (OneWay ANOVA) sonucunda, sınıf öğretmenlerinin puan ortalamaları arasında [$t_{(5-54)}=0,31$, $p>0.05$] anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinde yaş değişkeninin etkili olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, 46 yaş ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin diğer yaş grubundakilere oranla, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ait bilgiler Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6.Eğitim Durumu Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Anlamlılık Düzeyine İlişkin Veriler

Gruplar	N	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Ön Lisans	3	4,29	Gruplar arası	0,050	2	.025	0,10	.90
Lisans	55	4,16						
Yüksek Lisans	2	4,16		13,887	57	.244		
Toplam	60	4,17		13,937	59			

Tablo 6’da görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin eğitim durumu değişkeni açısından, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi (OneWay ANOVA) sonucunda, sınıf öğretmenlerinin puan ortalamaları arasında [$t_{(2-57)} = 0,10$, $p > 0.05$] anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinde eğitim durumu değişkeninin etkili olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, ön lisans eğitim düzeyine sahip sınıf öğretmenlerinin, lisans ve yüksek lisans eğitim düzeyine sahip olanlara oranla, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Medeni Durum Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ait bilgiler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Medeni Durum Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Anlamlılık Düzeyine İlişkin Veriler

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	P
Evli	53	4,17	.49	58	0.24	.80
Bekâr	7	4,12	.42			
Toplam	60	4,17	.48			

* $p < .05$

Tablo 7’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin puan ortalamaları [$t_{(58)} = 0,24$, $p > 0.05$] arasında anlamlı bir farklılık görülmediği saptanmıştır. Başka bir deyişle, evli öğretmenler ile bekâr öğretmenler arasında okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri, medeni durum değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, evli sınıf öğretmenlerinin bekâr sınıf öğretmenlerine nazaran okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ait bilgiler Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Anlamlılık Düzeyine İlişkin Veriler

Gruplar	N	$\bar{X}$	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
1-5 yıl	8	4,22	Gruplar arası	,852	5	,170	,70	,62
6-10 yıl	11	3,93						
11-15 yıl	11	4,26						
16-20 yıl	10	4,20	Gruplar içi	13,086	54	,242		
21-25 yıl	7	4,11						
26 yıl ve üzeri	13	4,26						

Toplam	60	4,17	13,938	59
---------------	-----------	-------------	---------------	-----------

*p<.05

Tablo 8’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkeni açısından, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi (OneWay ANOVA) sonucunda, sınıf öğretmenlerinin puan ortalamaları arasında [$t_{(5-54)} = 0,70$, $p > 0.05$] anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem değişkeninin etkili olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, 11-15 yıl arası ile 26 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin, diğer mesleki kıdeme sahip olanlara oranla, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Okul Türü Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ait bilgiler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.Okul Türü Değişkeni Açısından Öğretmen Görüşlerinin Anlamlılık Düzeyine İlişkin Veriler

Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	P
Devlet	30	4,09	.57			
Özel	30	4,24	.37	58	-1,18	.24
Toplam	60	4,17				

*p<.05

Tablo 9’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin puan ortalamaları [$t_{(58)} = -1,18$, $p > 0.05$] arasında anlamlı bir farklılık görülmediği saptanmıştır. Başka bir deyişle, devlet ve özel okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri arasında okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri, okul türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, sınıf öğretmenlerinden özel okullarda görev yapanların devlet okulunda görev yapanlara oranla, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitime İlişkin Genel Görüşleri

“Okul öncesi eğitime ilişkin genel görüşünüz var mı? Açıklayınız” açık uçlu sorusuna, sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevapların analizine ilişkin bilgiler Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Sınıf Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitime İlişkin Genel Görüşleri

Kategoriler	f
İlkokula hazırlamayı gerçekleştirme Ö4, Ö5, Ö19, Ö24, Ö31, Ö38, Ö45, Ö52	8
Öğrencilerin zihinsel ve akademik becerilerini geliştirme Ö13, Ö20, Ö32, Ö33, Ö37, Ö40, Ö60	7
Öğrencilerin öz bakım becerilerini geliştirme Ö5, Ö20, Ö32, Ö33, Ö37, Ö52, Ö60	7
Okula ve kurallara uyumu kolaylaştırma Ö10, Ö12, Ö23, Ö33, Ö60	5
Öğrencilerin motor becerilerini geliştirme Ö5, Ö10, Ö32, Ö33	4
Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirme Ö5, Ö20, Ö40	3

	Toplam	34
	Türkçeyi etkili ve düzgün konuşamamaları Ö12, Ö13, Ö19, Ö20, Ö24, Ö37, Ö38	7
	Yanlış kalem tutma alışkanlığı Ö4, Ö10, Ö21, Ö23, Ö52, Ö40	6
	Kural ve disiplin yetersizliği Ö21, Ö24	2
Olumsuz	Yanlış okuma yazmaya hazırlık çalışmaları Ö31, Ö40	2
	Oyun ve şarkı havasından çıkamamaları ve sürekli yemek yeme istemeleri Ö21, Ö52	2
	Alfabenin öğretilmemesi Ö1	1
	Elverişsiz ailelerden gelen çocuklar için olumlu bir ortam sağlamaması Ö43	1
	Toplam	21

Tablo 10’da görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinden 34’ü okul öncesi eğitime ilişkin genel olarak görüşlerini olumlu ifadelerle belirtirken, 21’i olumsuz ifadelerde bulunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerinden 8’i, okul öncesi eğitimin “ilkokula hazırlamayı gerçekleştirme”ye olumlu katkı sağladığını ifade ederken, 7’si “öğrencilerin zihinsel ve akademik becerilerini geliştirme”; diğer 7’si “öğrencilerin öz bakım becerilerini geliştirme”; 5’i “okula ve kurallara uyumu kolaylaştırma”; 4’ü “öğrencilerin motor becerilerini geliştirme”; 3’ü ise “öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirme”ye olumlu katkılar sağladığını ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinden okul öncesi eğitimin olumlu katkılarının olduğu görüşünde olanların ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

(Ö4) “Okul öncesi eğitimin çocukların hazırbulunuşluk düzeylerini artmaktadır”.

(Ö5) “Okul öncesi eğitim öğrencilerin motor, sosyal ve öz bakım becerilerini geliştirmekle beraber çocuğu akademik olarak da ilkokula hazır hale getirmektedir”.

(Ö32) ve (Ö37) “Okul öncesi eğitim çocukların zihinsel ve öz bakım becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır”.

(Ö60) “Okul öncesi eğitim çocukların zihinsel, öz bakım ve sosyal gelişimini kazandırmakla beraber çocukların bir arada yaşama becerilerini ve sosyal uyum düzeyini de artırdığını ve geliştirdiğini düşünüyorum”..

Öte yandan, sınıf öğretmenlerinden 7’si, okul öncesi eğitim görenlerin “Türkçeyi etkili ve düzgün konuşamamaları”na dikkati çekerken, 6’sı “yanlış kalem tutma alışkanlığı” 2’şer öğretmen “kural ve disiplin yetersizliği”, “yanlış okuma yazmaya hazırlık çalışmaları”, “oyun ve şarkı havasından çıkamamaları ve sürekli yemek yeme istemeleri”; 1’er öğretmen de “alfabenin öğretilmemesi” ve “elverişsiz ailelerden gelen çocuklar için olumlu bir ortam sağlamaması”nı ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinden okul öncesi eğitimin olumsuz katkılarının olduğu görüşünde olanların ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir:

(Ö19) “Çocukların Türkçeyi doğru konuşamamalarını ve etkili öğrenmemelerini bölgesel farklılıklar ve sosyoekonomik nedenlerden kaynaklandığını düşünüyorum”.

(Ö20) “Kırsal alanlarda yaşayan çocukların ilkokula başlarken Türkçeyi bilgi ve diksiyon açısından etkili kullanmadıklarını düşünüyorum”.

(Ö31) “Okul öncesi eğitimin özellikle 6 yaş grubu öğrencilerinin ilkokula hazır hale getirilmesi için okuma yazma ve harf öğretimi yerine anlama ve dikkat çalışmalarına yoğunluk verilmesi gerektiğini düşünüyorum”.

(Ö37) “Çocukların Türkçeyi etkili ve düzgün konuşamamalarının nedeni olarak aile yapısı ve çevresel faktörler olarak etkilidir”.

(Ö38) “Okul öncesi eğitimin dil kazanımları açısından (Türkçeyi düzgün ve etkili kullanma) yetersiz görüyorum”.

(Ö40) “Çocukların yanlış öğrenmiş oldukları okuma, yazma ve kalem tutma davranışlarında okul öncesi eğitim ile birlikte ailelerinde etkisi olduğunu düşünüyorum”.

(Ö52) “Okul öncesi dönemde öğrencilerin yanlış kalem tutma alışkanlıkları çocukların yazma becerilerini geciktirdiğini düşünüyorum”.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, öğretmenler çoğunlukla, okul öncesi eğitiminin çocukları ilkokula hazırladığını ve zihinsel gelişimini kazandırdığını ifade etmişlerdir. İlgili alanyazın, okul öncesi özelinde analiz edildiğinde; okul öncesi eğitim alan çocukların akademik ve zihinsel beceri bakımından ilkokula daha hazır oldukları görülmüştür (Tuğrul, 1992; Karagöllü, 1995; Başer, 1996; Ergün, 2003; Üstün-Akman, 2003; Tuğluk-Bay, 2005; Esaspehlivan, 2006; Dağlı, 2007; Siva, 2008; Cinkılıç, 2009; Dursun, 2009; Kesicioğlu-Alisinanoğlu, 2009; Koçyiğit, 2009; Dereli, 2012; Kök, vd. 2005; Parlakyıldız, 2014; Tantekin-Erden ve Altun, 2014;). Bu bulgular, araştırmanın nicel ve nitel verileriyle örtüşmekte ve araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Öte yandan, öğretmenlerin, okul öncesi eğitiminin çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağladığı hususundaki katılıma oranları nispeten düşük olmakla birlikte, “üst düzey”de değerlendirilmektedir. Yapılan çalışmalar (Pehlivan, 2006; Dereli, 2012; Tantekin-Erden ve Altun, 2014; Toluç, 2008) da okul öncesi eğitiminin, çocukların dil gelişiminin sağlanmasında olumlu katkılar sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Taner ve Başal (2005) da yapmış olduğu “Farklı sosyo-ekonomik düzeylerde okul öncesi eğitimi alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması” çalışmalarında, okul öncesi eğitiminin çocukların dil gelişiminde önemli etkisi olduğunu saptamışlardır. Alanyazındaki bu sonuçlar, araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin görüşleri, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve okul türü değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar göstermemekle birlikte, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden, 46 yaş ve üzeri olanların diğer yaş gruplarından, ön lisans mezunlarının diğer mezunlardan, evi olanların bekâr olanlardan, 11-15 yıl, 26 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanların diğer mesleki kıdem gruplarından, özel okullarda görev yapanların devlet okullarından görev yapanlardan nispeten okul öncesi eğitiminin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin daha çok katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Araştırmada, nicel bulgular ile birlikte nitel bulgulara da yer verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, “okul öncesi eğitime ilişkin genel görüşünüz var mı? Açıklayınız” açık uçlu sorusuna, verdikleri cevaplarda olumlu ifadelerin, olumsuz olanlara oranı yüksektir. Bu soruda, katılım oranlarına göre, sırasıyla “ilkokula hazırlamayı gerçekleştirme”, “öğrencilerin zihinsel ve akademik becerilerini geliştirme”, “öğrencilerin öz bakım becerilerini geliştirme”, “okula ve

kurallara uyumu kolaylaştırma”, “öğrencilerin motor becerilerini geliştirme” ve “öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirme”ye olumlu katkılar sağladığına ilişkin ifadeler yer almıştır. İlgili alanyazın (Toluç, 2008; Kesicioğlu-Alisinanoğlu 2009, Koçyiğit, 2009; Tantekin-Erden ve Altun, 2014;) incelendiğinde, okul öncesi eğitimin çocukların ilkokula daha hazır ve daha kolay uyum sağlamaya katkısının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durumun, yapılan araştırmanın sonuçlarıyla tutarlık gösterdiği ifade edilebilir.

Sınıf öğretmenlerinin, “okul öncesi eğitime ilişkin genel görüşünüz var mı? Açıklayınız” açık uçlu sorusuna, verdikleri cevaplarda olumsuz ifadeler de yer almıştır. Bu soruda, katılım oranlarına göre, sırasıyla “Türkçeyi etkili ve düzgün konuşamamaları”, “yanlış kalem tutma alışkanlığı”, “kural ve disiplin yetersizliği”, “yanlış okuma yazmaya hazırlık çalışmaları”, “oyun ve şarkı havasından çıkamamaları ve sürekli yemek yeme istemeleri”, “alfabenin öğretilmemesi” ve “elverişsiz ailelerden gelen çocuklar için olumlu bir ortam sağlamaması” ifadeleri yer almıştır. Koçyiğit (2009) ve Yapıcı-Ulu (2010) da yapmış oldukları çalışmalarda, okul öncesi eğitim kapsamında çocukların doğru kalem tutma becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Dereli (2012) de yapmış olduğu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitiminden beklentileri arasında “çocukları zihinsel gelişim bakımından gelişimini sağlanması” şeklinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Toluç (2008) ile Tamkavas (2003) ise yapmış oldukları araştırmada okul öncesi eğitimden faydalanan öğrencilerin bu eğitimden yararlanmayan öğrencilere oranla öz bakım becerisi bakımından oldukça ileri düzeyde olduklarını saptamışlardır. Bir başka çalışmada (Dikici-Sığırtmaç ve Yılmaz, 2008; Toluç, 2008), okul öncesi eğitimden faydalanan öğrencilerin okul öncesi eğitiminden yararlanmayan öğrencilere oranla okuma ve yazma becerilerini daha önce kazandıkları görülmüştür. Bu durum, okul öncesi döneminde uygulanan okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının çocukların ilkokulda okuma yazma çalışmalarında hazırbulunuşluk düzeyini artırmada önemli etkisi olduğu şeklinde ifade edilebilir. Tantekin-Erden ve Altun’un (2014) yapmış oldukları çalışmada, okul öncesi dönemde çocuklara okuma ve yazmaya hazırlık etkinlikleri kapsamında yanlış yöntem ve teknik ile harf öğretilmesinden dolayı sınıf öğretmenlerinin okuma-yazma öğretiminde güçlükler yaşadığı tespit edilmiştir. Öte yandan, okul öncesi eğitiminin, çocukların zihinsel, öz bakım, motor ve sosyal becerilerini geliştirdiği ve ilkokula hazırbulunuşluk düzeyini artırdığına yönelik araştırmaların (Bekman-Gürselel, 2005; Kayta, 2005; Pehlivan, 2006; Parlakyıldız, 2014; Yoleri-Tanış, 2014) sonuçları da dikkati çekmektedir. Okul öncesi eğitimde okuma ve yazmaya hazırlık çalışmalarında temel hedefin (MEB, 2013), çocuklara okuma-yazma becerilerini kazandırmak değil çocuklara ilkokulda okuma yazma becerilerine ilişkin gerekli ön becerileri kazandırmak olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bütün bu sonuçlar ve değerlendirmelerin, araştırmada varılan sonuçları desteklemiş olması önem arz etmektedir.

Araştırma ile ilgili yapılan tartışmalar ve varılan sonuçlardan hareketle aşağıdaki önerilerin yapılmasında yarar bulunmaktadır:

- Okul öncesi dönemde yanlış kalem tutma alışkanlığının önüne geçilebilmesi için okul öncesi öğretmenlerine doğru kalem tutma tekniklerine ilişkin hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Çocukların okuma-yazma temel becerilerinin güçlendirilmesi için 2013 okul öncesi eğitim programı okuma-yazmaya hazırlık etkinlikleri açısından yeniden düzenlenebilir.
- Çocukların Türkçeyi düzgün ve güçlü konuşabilmeleri için, bakanlık dil etkinliklerine yönelik programlar düzenleyebilir.
- Çocukların gelişim alanlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri daha kapsamlı bir şekilde alınıp değerlendirilebilir.
- Okul öncesi eğitiminin amaçlarına ilişkin veli görüşleri dikkate alınarak bir çalışma yapılabilir.

- En son 2013 yılında güncellenen okul öncesi eğitiminin amaçları, başta 21.yüzyıl becerileri olmak üzere, bilişim çağının gerekleri ve imkânları göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılabilir.
- Araştırmanın örneklemini genişletilerek nitel ve nicel verilerin sayısı artırılabilir.

KAYNAKLAR

- Aksu-Koç, A., Bekman, S. ve Taylan, E. E. (2004). *Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bir erken müdahale modeli: Yaz anaokulu pilot uygulaması*. Boğaziçi Üniversitesi ve Anne-Çocuk Eğitim Vakfı. 28.12.2020 tarihinde <http://www.acev.org/arastirma> adresinden erişildi.
- Aral, N., Kandır, A., ve Yaşar, M. C. (2001). *Okul öncesi eğitim*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Arı, M., Üstün, E. ve Akman, B. (1994). 4-6 Yaş anaokuluna giden ve gitmeyen çocukların kavram gelişimlerinin karşılaştırılması. 10. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Seminer Kitabı, 197-214. YA-Pa Yayınları.
- Aşıcı, M. (2010). Okul öncesinde dil ve okuryazarlık eğitimi. A. Oktay (Ed). *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Atılğan, G. (2001). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ve Etmeyen İlköğretim 1. Kademe 1. Devre Öğrencilerinin Sosyal Beceri Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Başal, H. A. (2000). "İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sınıf içi etkinlik düzeylerine okul öncesi eğitim, sosyoekonomik düzey ve cinsiyetin etkileri". IX eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmalar, Erzurum.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Başer, M. G. (1996). Anasınıfı Eğitimi Alan Ve Almayan İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bekman, S. ve Gürselel, F. (2005). *Doğru başlangıç ve Türkiye’de okul öncesi eğitim*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.
- Bulut, B. (1995). 5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Bulunan Ailelerin Okul Öncesi Eğitime Bakışı. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bülükbaşı, Z. (2002). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ve Etmeyen Çocukların Gelişim Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Cinkılıç, H. (2009). Okul öncesi eğitiminin ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cramer, J.E. ve Browne G.S. (1974). *Çağdaş eğitim*. (Çev. Ferhan Oğuzkan). İstanbul: MEB Yayınları.

- Çimen, S. (2000). Ankara'da Üniversite Anaokullarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarında Psiko-sosyal Gelişimlerin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağlı, A. (2007). Okul Öncesi Eğitimi Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Ve Matematik Derslerindeki Akademik Başarılarının Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dereli, E. (2012). Okul öncesi öğretmenleri ile ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılarak incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, (30), 1-20.
- Dikici-Sığırtmaç, A ve Yılmaz, E. (2008). İlköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların ilk okuma yazmaya geçiş sürelerinin okul öncesi eğitim alma durumuna göre incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 349: 30-36.
- Dursun, Ş. (2009). A comparison of the mathematical skills of first graders with and without preschool education. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 9(4): 1705-1715.
- Ekinci, O. (2001). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Başarısına Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Erbay, E. (2008). Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilere Sahip Olma Düzeyleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Ergin, H. (2003). İletişim Becerileri Eğitim Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İletişim Beceri Düzeylerine Etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergün, S. (2003). Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Matematik Yetenek Ve Başarılarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erkan. S. ve Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırlanış durumlarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 38: 94-106.
- Esaspehlivan, M. (2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Gitmiş Ve Gitmemiş 78 Ve 68 Aylık Çocukların Okula Hazırlanış durumlarının Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ferah, A. (2001). *Her yönüyle Türkçe ilkokuma-yazma*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Gürsel, O. (1987). “Okul öncesi eğitimi kurumlarının üst sınıflardaki öğrenme sürecine etkisi”. Türkiye okul öncesi eğitimini geliştirme derneğince düzenlenen Türkiye’de okul öncesi eğitim araştırmaları toplantısında sunulan bildiri (teksir). Ankara.
- Karagöllü, Ş. (1995). Anaokulu Eğitimi Almış Ve Almamış İlkokul Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Ve Sınıflarına Göre Okul Başarı Düzeyleri İle Özsaygı Düzeylerinin İncelenmesi.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kaytaz, M. (2005). *Türkiye’de okulöncesi eğitimin fayda-maliyet analizi.* İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları.

Kesicioğlu, S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınmasına ilişkin görüşleri ve beklentileri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1).

Kırcaali, İ. G. (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yaklaşımları*, Eskişehir: Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi Yayını.

Koçyiğit, S. (2009). İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Ve Ebeveynlerin Görüşleri Işığında Okula Hazır Bulunuşluk Olgusu Ve Okul Öncesi Eğitime İlişkin Sonuçları. *Yayınlanmamış Doktora Tezi.* Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kök, M., Tuğluk, M.N. ve Bay, E. (2005). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11): 294-303.

MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı Kitabı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Oktay, A. ve Unutkan, Ö.P. (2003). *İlköğretime hazır oluş ve okul öncesi eğitimle ilköğretimin karşılaştırılması.* M. Sevinç (Yay.Haz.) *Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar: İçinde* 45-153. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Öztürk, H. (1995). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Giden Ve Gitmeyen Öğrencilerin Alıcı Ve İfade Edici Dil Düzeyleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Parlak yıldız, B. (2014). Okulöncesi eğitimi alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma başarılarının karşılaştırılması. *İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4: 107-124.

Pehlivan, D. (2006). Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Öğrencilerin İlkokuma Yazmaya Geçiş Sürecinin, Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma). *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Pekdoğan, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin farklılıklara saygı eğitimi konusundaki görüşlerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65): 90-102.

Poyraz, H. ve Dere, H. (2003). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Siva, L. (2008). Okul Öncesi Eğitimin İlkokul Başarısına Etkisi Ve Bir Uygulama. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tamkavas, E. (2003). 5-6 Yaş Çocuklarının Öz Bakım Becerilerinin Cinsiyet Ve Okul Öncesi Eğitim Alma Durumlarına Göre İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Taner, M. (2003). Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Taner, M. ve Başal, H. A. (2005). Farklı sosyoekonomik düzeylerde okulöncesi eğitimi alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2): 395-420.
- Tantekin-Erden, F. ve Altun, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ve ilköğretime geçiş süreci hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 13(2), ss. 481-502.
- Taşkın, N., Sak, R. ve Şahin Sak, İ. (2015). *Okul öncesi dönemde okuma yazma öğretimi; öğretmen görüşleri*. Uluslararası katılımlı III. Çocuk gelişimini ve Eğitimi Kongresi.
- Temiz, G. (2002). Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Dil Gelişimine Olan Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Toluç, Z. (2008). İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tuğrul-Atık, B. (1992). Anaokulu Eğitimi Alan Ve Almayan Çocukların İlkokul Birinci Sınıf Akademik Başarı Ve Ruhsal Uyum Davranışlarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tunç, A. (1974). *Okulöncesi döneminde eğitimin yeri ve önemi*. 4. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri Kitapçığı. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- Unutkan, Ö. P. (2006). *Okul öncesinde ilköğretime hazırlık*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Ural, M. (1986). *Ülkemizde okul öncesi eğitimin yeri ve önemi*. 4. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri Kitapçığı. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- Üstün, E. ve Akman, B. (2003). Üç yaş grubu çocuklarda kavram gelişimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24): 137-141.
- Yapıcı, M. ve Ulu, F. B. (2010). İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin okulöncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1): 43-55.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız V., Özkal N. ve Çetingöz, D. (2003). "Okul öncesi eğitim alan ve almayan 7-8 yaş grubu çocuklarda yaratıcı potansiyelin değerlendirilmesi". *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 13, (4).
- Zembat, R. (2007). Okul öncesi eğitimde nitelik. A. Oktay ve Ö.P. Unutkan (Yay.Haz.) *Okul öncesi eğitimde güncel konular: İçinde 25-44*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Zembat, R. (2001). *Nitelik açısından okul öncesi eğitim kurumları ve ilgili bir araştırma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.